

АДМІНІСТРАТИВНЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ, ФІНАНСОВЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО

УДК 351.74

Кобзар Олександр Федорович,
доктор юридичних наук, професор,
начальник кафедри забезпечення державної безпеки Київського факультету
Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-5422-235X>

Мальцев Віталій Вікторович,
кандидат юридичних наук,
начальник відділення по роботі з особовим складом
військової частини 3066
Північного оперативно-територіального об'єднання
Національної гвардії України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЙОГО У ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано теоретичні та понятійно-категоріальні засади забезпечення громадської безпеки органами правопорядку, а також досліджено міжнародний досвід відповідних органів щодо реалізації своїх повноважень відносно забезпечення прав і свобод людини і громадянина в межах забезпечення громадського порядку та безпеки.

Авторами досліджено досвід ряду провідних країн. Зокрема, Франції, Італії, США. Окресливши діяльність Національної гвардії України щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, а також розробивши можливі шляхи оптимізації відповідної сфери, у контексті використання міжнародного досвіду та аналізу концепції громадської безпеки, вивчення міжнародного досвіду правоохоронних органів дозволило сформулювати окремі пропозиції щодо оптимізації функціонування Національної гвардії України в цій галузі.

Ключові слова: Національна гвардія України, органи правопорядку, порядок, безпека, громада, досвід.

Kobzar O., Maltsev V. FOREIGN EXPERIENCE OF PROVIDING PUBLIC SECURITY AND ITS IMPLEMENTATION IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article analyzes the theoretical and conceptual principles of public safety by law enforcement agencies, as well as examines the international experience of relevant bodies in exercising their powers to ensure human and civil rights and freedoms within the framework of public order and security.

The National Guard of Ukraine is one of the law enforcement agencies authorized to ensure public safety and order, which in turn contributes to the strengthening of the institution of human and civil rights and freedoms, however, still in need of improvement. At the same time, having understood the essence of the concept of public safety, its interrelation with the activities of the National Guard of Ukraine and normative certainty, it is necessary to explore the main part of the issues highlighted at the beginning of the article, namely law and order and in the framework of respect for human and civil rights and freedoms.

The authors study the experience of a number of leading countries. In particular, France, Italy, the United States. A separate issue is also the organization of the National Guard of Ukraine, in terms of coordination of units, organization of combat training, logistics, as well as the relationship between national agencies and the authorities of certain areas, carried out through the relevant departments.

Outlining the activities of the National Guard of Ukraine to ensure public safety and order, as well as developing possible ways to optimize the relevant area, in the context of using international experience in the context of analyzing the concept of public safety, defining its essence, studying international experience of law enforcement, allowed to form the following proposals to optimize the functioning of the National Guard of Ukraine in this area.

Key words: National Guard of Ukraine, law enforcement agencies, order, security, community, experience.

Постановка проблеми. Обраний євроінтеграційний шлях дозволить Україні утвердити намагання у сфері розбудови правової держави, зміцнити функціонування принципу верховенства права, а також укріпити функціонування інституту прав і свобод людини і громадянина.

Діяльність в межах чинного законодавства окремих органів правопорядку, їх належна правова та ефективна реформа, достатній рівень професійності та інші фактори, що обумовлюють їх ефективність, знаходяться у нерозривному взаємозв'язку із забезпеченням прав і свобод людини і громадянина в будь-якій державі.

Національна гвардія України є одним із органів правопорядку, що уповноважена на забезпечення

громадської безпеки і порядку, що у свою чергу, сприяє укріпленню інституту прав і свобод людини та громадянина, проте, з урахуванням сучасних трансформацій та триваючого етапу реформ органів правопорядку, окремі питання її функціонування все ж потребують удосконалення.

Саме тому, авторами обрана відповідна тематика, оскільки виконання Національною гвардією України всіх поставлених перед нею завдань, шляхом забезпечення людини і громадянина від посягань на їх права і свободи, а зокрема і у спосіб вивчення, залучення та імплементації у сучасну діяльність провідного міжнародного досвіду – є пріоритетним завданням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день, акцентована авторами тематика ставала предметом у дослідженнях багатьох вітчизняних учених, а саме: Н. Алексєєв, М. Байтін, О. Бандурка, Ю. Битяк, Ж. Ведель, О. Довгань, І. Зозуля, В. Колпаков, А. Комзюк, Ю. Козлов, А. Кононов, О. Кузьменко, С. Кузніченко, В. Копейчиков, О. Кобзар, А. Коваленко, А. Ключніченко, М. Кравчук, В. Нагребельний, О. Проневич, та багато інших, але зважаючи на недостатньо приділену увагу тлумаченню поняття «громадська безпека», нормативно-правовому регулюванню відповідної галузі, в контексті функціонування Національної гвардії України, вказана тематика набуває нового наукового значення та потребує подальших розвідок.

Метою статті є окреслення діяльності Національної гвардії України щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, а також розробка можливих шляхів оптимізації відповідного напрямку у контексті використання міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід, відповідно до визначеного переліку завдань визначити понятійно-категоріальний апарат, розуміння якого дозволить поглибити дане дослідження та зрозуміти його сутність. Поняття громади, вченими трактується як «жителі, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями» [1, с. 636], або група людей, об'єднаних спільністю становища, інтересів та об'єднання людей, що ставить перед собою певні спільні завдання [2, с. 199].

З аналізу законодавчих актів, які тлумачать поняття безпеки, стає зрозумілим, що безпекою може бути: відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди для життя, здоров'я та майна громадян, а також для навколишнього природного середовища [3].

Такі підходи дають підстави стверджувати, що безпекою загалом є стан особи, за якого їй забезпечені належні умови для її самореалізації, проте, поряд із цим, громадською безпекою є такий стан загальної захищеності осіб, що відповідає інтересам суспільства і громадян та за якого їм забезпечені належні умови для їх самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави.

Законодавство України чітко регламентує питання правового статусу Національної гвардії України загалом та деталізує його не тільки в законах України, а й у підзаконних нормативно-правових актах та відомчих документах. Закон України «Про Національну гвардію України» щодо визначення правових засад діяльності Національної гвардії України, зазначає, що Національна гвардія України у своїй діяльності керується Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами [4].

Разом із тим, зрозумівши сутність поняття громадська безпека, його взаємопов'язаність із діяльністю Національної гвардії України та нормативну визначеність, належить дослідити основну частину акцентованої на початку статті авторами, проблематики, а саме – дослідження зарубіжного досвіду забезпечення громадського порядку та безпеки в контексті діяльності органів правопорядку та в рамках дотримання прав і свобод людини і громадянина.

Одним із найбільш яскравих та ефективних прикладів у сучасному світі, є функціонування Національної жандармерії Французької Республіки. У мирний час Національна жандармерія виконує суто поліцейські функції, які спрямовані на підтримання публічного порядку та безпеки, боротьби із правопорушеннями, а саме: здійснення профілактичних заходів щодо запобігання насильницьким злочинам (участь у програмах сусідського патрулювання, взаємодії органів правопорядку та місцевих громад); здійснення спостереження у громадських місцях (патрулювання вулиць, автострад, вокзалів, аеропортів); здійснення нагляду за безпекою будівельних робіт, роботою нічних закладів; запобігання правопорушенням в екологічній сфері та щодо туристів [5]. Своєчасно підкреслити, що в даному контексті, виконання функцій із забезпечення громадської безпеки та порядку чітко в законодавстві Франції не розмежовується, оскільки дані процеси за своєю суттю досить взаємопов'язані. У той же час, українське законодавство, передбачає чітке розмежування функцій поліції та гвардії в контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Мобільні підрозділи жандармерії беруть участь в охороні публічного порядку на території різних префектур Франції, наряду з підрозділами місцевої поліції, адже відповідно до Закону «Про внутрішню безпеку» від 19 серпня 2002 року, префекти можуть залучати до охорони публічного порядку усі наявні сили, що підпадають під їх територіальну юрисдикцію. Крім того, регіональна жандармерія залучається до так званих «національних місій», які складаються з закордонних операцій та військових дій, укріплення оборони Парижу, безпеки на «сезонних» шляхах [6]. Доцільно підкреслити, що питання взаємодії

підрозділів Національної гвардії України та Національної поліції України в питаннях забезпечення громадської та публічної безпеки і порядку регламентовано, окрім ряду відомчих нормативних актів, також й інституційним підпорядкуванням обох зазначених підрозділів – Міністерству внутрішніх справ України.

Поряд із цим, італійський досвід в частині оптимізації організації роботи підрозділів правопорядку, може також стати в нагоді. Корпус карабінерів Італії – це специфічне воєнізоване формування, що наділено великим спектром поліцейських повноважень. При вирішенні військових завдань карабінери підпорядковуються Міністерству оборони, при вирішенні завдань поліцейського характеру – Міністерству внутрішніх справ Італії. Як частина збройних сил, карабінери виконують такі обов'язки: захист нації, її установ та ресурсів у разі національного лиха; участь у військових операціях в Італії та за кордоном, миротворчі операції за кордоном, надання допомоги місцевій поліції в областях, де необхідні сили з підтримки правопорядку; функції військової поліції в збройних силах; функції судової військової поліції; забезпечення безпеки італійських дипломатичних установ за кордоном; здійснення мобілізації. Як частина поліції, карабінери виконують такі обов'язки: охорона судового та громадського порядку, а також забезпечення громадської безпеки; захист національних громадянських інститутів в зонах лиха і допомога місцевому населенню [7]. Чітко відстежується подвійність підпорядкування, що в свою чергу є як позитивним так і негативним аспектом, оскільки при виконанні різноманітних завдань, з практичної точки зору, можуть виникнути спірні питання щодо підпорядкування підрозділу в один конкретний момент одному з органів. Утворення конфлікту інтересів, в частині визначення підпорядкованості підрозділу в спірній ситуації, негативно по впливає на виконання ним, покращених законом завдань.

У республіці Болгарія структура правоохоронних органів дещо подібна до України, проте підрозділу, який б мав назву Національна гвардія не існує. Проте функції подібні до неї виконують МВС Болгарії та армійські підрозділи. Після реформи Міністерства внутрішніх справ влітку 2014 року структуру МВС Болгарії складають: 1) Генеральна дирекція «Кримінальна поліція»; 2) Генеральна дирекція «Охоронна поліція» (Управління жандармерії; Зональні відділення жандармерії); 3) Генеральна дирекція «Прикордонна поліція», в складі якої діє дирекція «Міграція»; 4) Генеральна дирекція «Пожежна безпека та захист населення» [8].

Поряд із цим, найбільш вдалим та зразковим досвідом для Національної гвардії України, є нормативне забезпечення та сутність діяльності Національної гвардії Сполучених Штатів Америки.

Національна гвардія США – це військовий резерв сухопутних та військово-повітряних сил США. Підрозділи Національної гвардії є у кожному штаті та підпорядковуються його керівництву та Президенту США. Штаб Національної гвардії штату очолює генерал-ад'ютант, який відповідає за мобілізацію, набір, бойову підготовку та організаційні питання. У виключних питаннях за рішенням президента формування Національної гвардії можуть перепідпорядковуватися Міністерству оборони і використовуватися в інтересах об'єднаного командування збройних сил [9]. Координація питань формування підрозділів, організації бойової підготовки, матеріально-технічного забезпечення, а також зв'язку між федеральними відомствами і владою штатів здійснюються через відповідні управління сухопутних військ і військово-повітряних сил Національної гвардії.

У середині країни Національна гвардія залучається для боротьби зі стихійними лихами, пожежами та техногенними катастрофами, припиняє масові заворушення, патрулює вулиці під час мітингів і демонстрацій. За межами США гвардія приймає участь практично у всіх великих американських військових операціях. Чисельність підрозділів Національної гвардії для кожного штату встановлюється федеральним і місцевим законодавством пропорційно до чисельності населення. Фінансування утримання цих формувань здійснюється по двох лініях: за рахунок федерального бюджету (90 %) і за рахунок коштів штатів (10 %) [10].

Таким чином, окремим питанням, в частині залучення позитивного досвіду можуть стати тренінгові програми з підготовки підрозділів Національної гвардії в умовах необхідності забезпечення громадської безпеки та порядку під час масових скупчень громадян та людей, а також в умовах, підвищеної загрози їх життю чи здоров'ю.

Ще одним питанням постає також організація роботи Національної гвардії України, в частині координації питань формування підрозділів, організації бойової підготовки, матеріально-технічного забезпечення, а також зв'язку між загальнодержавними відомствами і владою окремих областей, що здійснюються через відповідні управління підрозділи.

Висновок. Таким чином, окреслення діяльності Національної гвардії України щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, а також розробка можливих шляхів оптимізації відповідного напрямку, в контексті використання міжнародного досвіду та аналізу поняття громадської безпеки, визначення її сутності, дослідження міжнародного досвіду органів правопорядку світу, по забезпеченню громадської безпеки, дозволили сформулювати наступні пропозиції щодо оптимізації функціонування Національної гвардії України у даній сфері:

1. Громадською безпекою є такий стан загальної захищеності осіб, що відповідає інтересам суспільства і громадян та за якого їм забезпечені належні умови для їх самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави.

2. Громадська безпека є одним із основних і пріоритетних завдань Національної гвардії України, підтримання її належного рівня, дозволить втримати на достатньому для сталого позитивного розвитку держави рівні забезпеченості прав і свобод людини та громадянина.

3. Виконання функцій із забезпечення громадської безпеки та порядку чітко в законодавстві Франції не розмежовується, оскільки дані процеси за своєю суттю досить взаємопов'язані. У той же час, українське законодавство, передбачає чітке розмежування функцій поліції та гвардії в контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Тому, вказане питання, та така особливість – потребують своєчасного аналізу та більш глибоких наукових розвідок.

4. В частині залучення позитивного досвіду Національної гвардії Сполучених Штатів Америки, в нагоді можуть стати тренінгові програми з підготовки підрозділів Національної гвардії в умовах необхідності забезпечення громадської безпеки та порядку під час масових скупчень громадян та людей, а також в умовах підвищеної загрози їх життю чи здоров'ю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : Укр. енцикл. 1998. Т. 1: А - Г. 672 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
3. Про заходи виконання постанови Кабінету Міністрів України від 05.05.1997 р. № 409 «Про забезпечення надійності й безпечної експлуатації будівель, споруд та інженерних мереж»: наказ (спільний) Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України та Державного комітету України по нагляду за охороною праці №32/288 від 27.11.1997 р.
4. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р., № 876-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 17. Ст. 594.
5. Sécurité Intérieure // Офіційний сайт Національної жандармерії Франції (Gendarmerie NationaleMinistère de l'intérieur). 2016. URL: <http://goo.gl/4LV6AF>
6. Maintien de l'ordre // Офіційний сайт Національної жандармерії Франції (Gendarmerie NationaleMinistère de l'intérieur). 2016. URL: <http://goo.gl/sWX04u>
7. Горбач Д. О. Деякі питання організації і діяльності корпусу карабінерів Італії та можливості їх застосування в Україні. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Право і держава: проблеми розвитку і взаємодії у XXI ст.»*, 30-31 січня 2015 року. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. С. 108-110.
8. Структура и численост Министерство на вътрешните работи: Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ Болгарії. MVRBG. 2014. URL: http://www.mvr.bg/Za_MVR/struktura.htm
9. Шляхтов Д. ВВС Национальной Гвардии США. PENTAGONUS. 2009. URL: http://pentagonus.ru/publ/vvs_nacionalnoj_gvardii_ssha/13-1-0-1361
10. A path with purpose // Офіційний сайт Національної гвардії США. 2015. URL: <http://www.nationalguard.com/careers>; Guard FAQs [// Офіційний сайт Національної гвардії США. 2015. URL: <http://www.nationalguard.com/guard-faqs>

REFERENCES:

1. Shemshuchenko, Yu. (1998). S. Iurydychna entsyklopediia : v 6 t. [Legal encyclopedia: in 6 volumes]. K. : Ukr. entsykl. [in Ukrainian].
2. Busel, V. T. (2002). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. K. ; Irpin : VTF «Perun» [in Ukrainian].
3. Nakaz (spilnyi) Derzhavnoho komitetu budivnytstva, arkhitektury ta zhytlovoi polityky Ukrainy ta Derzhavnoho komitetu Ukrainy po nahliadu za okhoronoiu pratsi Pro zabezpechennia nadiinosti y bezpechnoi ekspluatatsii budivel, sporud ta inzhenernykh merezh №32/288. [Order (joint) of the State Committee for Construction, Architecture and Housing of Ukraine and the State Committee of Ukraine for supervision of labor protection №32/288 On ensuring the reliability and safe operation of buildings, structures and utilities]. (1997). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-97-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy Pro Natsionalnu hvardiiu Ukrainy № 876-VII. (2014, March 13). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 17, 594 [in Ukrainian].
5. Sécurité Intérieure. (2016). Ofitsiinyi sait Natsionalnoi zhandarmerii Frantsii (Gendarmerie NationaleMinistère de l'intérieur). [Official site of the National Gendarmerie of France]. Retrieved from: <http://goo.gl/4LV6AF> [in Franch].
6. Maintien de lordre. (2016). Ofitsiinyi sait Natsionalnoi zhandarmerii Frantsii (Gendarmerie NationaleMinistère de l'intérieur). [Official site of the National Gendarmerie of France]. Retrieved form: <http://goo.gl/sWX04u> [in Franch].
7. Horbach, D. O. (2015). Deiaiki pytannia orhanizatsii i diialnosti korpusu karabineriv Italii ta mozhlyvosti yikh zastosuvannia v Ukraini. [Some issues of organization and activity of the corps of carabinieri of Italy and the possibility of their application in Ukraine]. Zaporizhzhia: ZNU [in Ukrainian].
8. Struktura y chyslenost Mynysterstvo na vtreshnyte raboty. (2014). Ofitsiinyi sait Ministerstva vnutrishnikh sprav Bolharii. Retrieved from: http://www.mvr.bg/Za_MVR/struktura.htm [in Bulgarian].
9. Shliakhtov, D. (2009). VVS Natsyonalnoi Hvardyy SShA. [Structure and number of the Ministry of

Interior]. Retrieved from: http://pentagonus.ru/publ/vvs_nacionalnoj_gvardii_ssha/13-1-0-1361 [in English].

10. A path with purpose. (2015). Ofitsiyni sait Natsionalnoi hvardii SShA. Retrieved from: <http://www.nationalguard.com/careers> [in English].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 349.6(477)

Кожура Людмила Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії права ЮІ ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

e-mail: lepel@ukr.net

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

В даній науковій статті визначено особливості права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я. Визначено, що право особи з інвалідністю на охорону здоров'я пов'язане зі значною кількістю конституційних прав і свобод людини й громадянина в Україні та багато в чому забезпечує можливість належної їх реалізації. Визначено характерні риси права особи з інвалідністю на охорону здоров'я.

Встановлено, що питання права осіб на охорону здоров'я є найбільш актуальним для будь-якої особи, особливо з інвалідністю. Зважаючи на зазначене, а також враховуючи збільшення у зв'язку з подіями на Сході України чисельності осіб, які потребують своєчасної та якісної медичної допомоги, у статті пропонується здійснити окремі дієві кроки.

Ключові слова: право, соціальний захист населення, особи з інвалідністю, охорона здоров'я, права та свободи особи.

Kozhura L. CHARACTERISTICS OF THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITIES TO HEALTHCARE

This scientific article identifies the features of the right of persons with disabilities to health care. It is determined that the right of a person with a disability to health care is associated with a significant number of constitutional rights and freedoms of man and citizen in Ukraine and largely ensures the possibility of their proper implementation. The characteristics of the right of a person with a disability to health care have been identified.

The issue of the right of individuals to health care has been found to be most relevant to anyone, especially those with disabilities. In view of the above, as well as taking into account the increase in connection with the events in Eastern Ukraine, the number of people in need of timely and quality medical care, the article proposes to take some effective steps.

Key words: law, social protection, persons with disabilities, health care, rights and freedoms of the person.

Постановка проблеми. Здоров'я населення і медико-демографічні процеси (народжуваність, фізичний розвиток, захворюваність, інвалідність, середня тривалість життя, смертність) залежать від соціального й економічного рівня розвитку суспільства, від політики держави, що проводиться у галузі охорони здоров'я та від рівня розвитку системи охорони здоров'я. Ця одна з найважливіших сфер державного і громадського життя та є пріоритетною функцією й обов'язком держави. За стан охорони здоров'я держава несе відповідальність перед своїм народом і міжнародним співтовариством [1, с.123-124].

Сьогодні в Україні, як зазначають вчені, вже постала проблема збереження здоров'я, а не лише його поліпшення. На жаль, у нашій державі за останні роки стан здоров'я населення значно погіршився. Це пояснюється несприятливими соціально-економічними та демографічними чинниками, екологічною кризою, яка загострилась наслідками Чорнобильської катастрофи, психологічними факторами, які пов'язані з соціальним стресом, а також через стан охорони здоров'я, який оцінюється експертами ВООЗ як критичний. Поряд з погіршенням загальної епідемічної ситуації підвищується інфекційна захворюваність, спостерігаються спалахи небезпечних інфекційних захворювань, небезпечних у мирний час, поширюється алкоголізм, наркоманія і токсикоманія [1, с.130-131]. Також слід відзначити, що динаміка чисельності осіб з інвалідністю постійно збільшується, що призводить до збільшення інвалідизації населення. В даній ситуації головна роль відведена саме державі та відповідно державній політиці щодо забезпечення гідних умов життя і здоров'я кожної особи.

Метою статті є здійснення характеристики права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження. Охорона здоров'я є ключовою в житті кожної людини, особливо особи з інвалідністю. Проте на сьогодні в Україні робота системи охорони здоров'я є вкрай незадовільною. Якісні медичні послуги, в даному випадку мова йде про безкоштовні медичні послуги, в Україні є малодоступними не лише для людей з інвалідністю, а й загалом для всіх категорій осіб. Система охорони здоров'я в основному спрямована на лікування пацієнтів, а не на профілактику захворювань та їх раннє виявлення, що призводить, у тому числі, до зростання первинної інвалідизації.

В основі незабезпеченості права людей з інвалідністю на охорону здоров'я лежить проблема